

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

בפני **כבוד השופט עמי קובו**

בעניין: **המאשימה** **מדינת ישראל**

באמצעות פרקליטות מחוז מרכז
עו"ד אורטל קולן

נגד

הנאשם **יהודה בן חמו**

על ידי עוה"ד אשר אוחיון וכן הולנדר

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהכרעת דין, לאחר ניהול הליך הוכחות, בעבירות כדלקמן:
באישום הראשון: **ריבוי עבירות של גניבה בידי עובד ציבור**, לפי סעיף 390 בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק"); **קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות**, לפי סעיף 415 סיפא בחוק; **ומרמה והפרת אמונים**, לפי סעיף 284 בחוק.
באישום השני: **מרמה, ערמה ותחבולה** (8 עבירות), לפי סעיף 220(5) בפקודת מס הכנסה [נוסח חדש].
באישום השלישי: **מרמה והפרת אמונים (ריבוי עבירות)**, לפי סעיף 284 בחוק.
2. על פי המתואר בהכרעת הדין, באישום הראשון, הנאשם שימש כראש עיריית כפר סבא ופיתח בלשכת ראש העירייה מנגנון של איסוף תרומות בתווי קניה מאנשי עסקים שפעלו בכפר סבא. בין התורמים נמנו רשת יינות ביתן, חברת ינוב, חברת נווה מרום ואחרים. כל פעולת מנגנון תווי הקניה, נעשתה בהנחיית הנאשם, בידיעתו ובשליטתו המלאה. תפעול המנגנון הופקד בידי עוזרי ראש העירייה ובסיוע עובדי לשכה נוספים. הנאשם הנחה את עוזריו למי לפנות לקבלת תרומות. התורמים הסכימו לתרום ביד נדיבה עבור נזקי העיר כפר סבא. בפני התורמים הוצג מצג שווא של סיוע לנזקקים ללא הבהרה כי מדובר במנגנון המבוסס על חלוקה שלא על בסיס קריטריונים ברורים ושוויוניים כפי שפועלת מחלקת הרווחה בעיר. כך גם לא הוצג לתורמים כי הנאשם עצמו ייהנה מהתרומות באופן אישי, וכן עובדי לשכתו. בהמשך לכך קבע הנאשם את הגורמים המיועדים לקבלת התרומות שנאספו – לעיתים היו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

אלו אכן משפחות נזקקות, לעיתים היו אלו פעילי שכונות שדרכם אמורות היו התרומות להינתן למשפחות נזקקות, לעיתים היו אלו אנשי לשכתו שלו, אשר סייעו לנאשם בתפעול המנגנון וזכו ליהנות מפירותיו, ולעיתים היה זה הנאשם עצמו.

הנאשם הקים מנגנון שבמסגרתו פנו עוזריו החל משנת 2004 ועד לשנת 2016 לאנשי עסקים אשר פעלו בכפר סבא, ובהנחייתו ביקשו מהם לתרום תווי קנייה לנזקקים, לקראת חגי ראש השנה ופסח. התווים שהתקבלו מהתורמים היו בסך כולל של כ-600,000 ₪. חלק מהתווים הללו, הגיעו בפועל לנזקקים. לגבי התווים שבפועל הגיעו לנזקקים, נקבע כי לא מדובר בעבירה פלילית, על אף שאופן ניהול הפרויקט כולו היה שלא בהתאם לכללי המנהל התקין.

חלק אחר של התווים, בהיקף של כ-250,000 ₪, בתקופה שבין 2009 עד 2016, לא הועבר לחלוקה לנזקקים. סכום זה נותר לשימושו של הנאשם עבור עצמו ועבור מקורביו, וחולק על-ידו כראות עיניו, לרבות לעובדי הלשכה שקיבלו באופן קבוע תווים מהנאשם לראש השנה ולפסח, זאת מתוך התווים אשר נתרמו על-ידי התורמים עבור הנזקקים. העברת התווים למי שאינם נזקקים, מהווה מרמה כלפי התורמים, אשר סברו שתורמותיהם מועברות לנזקקים בלבד. מכאן, שמדובר בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. כמו כן, מעשים אלה, עולים כדי מרמה והפרת אמונים. הנאשם עשה שימוש בתפקידו הבכיר כראש עירייה, כדי להפיק טובות הנאשם ורווח כלכלי לעצמו ולמקורביו, ובכך פגע באמון הציבור. נוסף על כך מעשיו אלה עולים כדי עבירה של גניבה בידי עובד ציבור בהיקף של 190,000 ₪.

מתוך התווים האמורים, אשר נקבע שהנאשם קיבל במרמה וגנב, הנאשם נטל חלק בלתי מבוטל מהם לשימושו האישי. תווים אלה כללו תלושים בסך של 10,300 ₪ אשר נתרמו בשנת 2016 ונתפסו בחיפוש בארון הבגדים בביתו של הנאשם, בכיס מכנסיו של הנאשם בתיק הספורט שלו שנמצא ברכבו, ובחלקם עשה הנאשם שימוש ברכישות שביצע, לרבות בשופרסל. כמו כן, הנאשם החזיק חלק מהתווים שנתקבלו מתרומות במגירות השולחן בלשכתו לצרכיו האישיים. הנאשם אף ביקש ממנהלת לשכתו, רונית ודאי, לבצע עבורו רכישות פרטיות בהיקף של אלפי שקלים חדשים, לכל הפחות, ורונית ודאי עשתה זאת לבקשתו. הנאשם אף החזיק עד לחודש פברואר 14' בביתו תווים, אשר אשתו דאז, מרב, עשתה בהם שימוש בעיקר לקניית מתנות, לרוב לפי בקשתו של הנאשם. זאת בהיקף של אלפי שקלים לכל הפחות. כמו כן, הנאשם מסר לצאלה וקסמן-גוין, עובדת העירייה, תווים בסך של 500 ₪ כדי שהיא תקנה באמצעותם מתנות לבני משפחתו, והיא עשתה כן. הנאשם אף שילם חלק משכרה של מי שהייתה עובדת משק בית אצלו, רחל פרטוש, במשך כשלוש שנים באמצעות תווים שהתקבלו כתרומה לנזקקים. כך גם עובדת משק הבית ערכה עבור הנאשם קניות של מוצרי מזון לביתו, באמצעות תווים שמסר לה. מדובר בסכום מצטבר של אלפי ₪. בסך הכל, נקבע כי מתוך התווים שנקבע כי הנאשם קיבל במרמה וגנב, הנאשם עשה שימוש פרטי לצרכים אישיים בתווי קניה בסכום בלתי מבוטל.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

באישום השני, הנאשם עבר שמונה עבירות של מרמה, ערמה ותחבולה, בנוגע לסכום הכסף שהנאשם הורשע באישום הראשון ככסף שהנאשם קיבל במרמה בסך של 250,000 ₪, בכך שלא דווח על תקבולים אלה לרשות המיסים ולא שילם את המיסים הנובעים מהם.

באישום השלישי, הנאשם כיהן בתקופה הרלוונטית כראש עיריית כפר סבא ומכוח תפקידו כיהן כיושב ראש הועדה המקומית לתכנון ובנייה בכפר סבא ואחראי על הענקת היתרים. בנוסף במסגרת תפקידו כראש עירייה שימש עד לשנת 2012 כיושב ראש איגוד ערים שרון לשירותי כיבוי והצלה. הנאשם עסק באופן פעיל בענייניו של רפי כחלון (להלן: "כחלון") שהיה מצוי עמו ביחסי חברות קרובים, וקידם אותם. כחלון היה הבעלים של מספר מגרשים בכפר סבא באמצעות חברה שבבעלותו, ובשל כך נזקק לשירותי העירייה בנושא תכנון ובניה. הנאשם פעל באופן מתמשך למען כחלון, ואין המדובר רק בהליכים שגרתיים שבהם נהג הנאשם לחתום על מסמכים. הנאשם ניהל שיחות מרובות עם חברו הטוב כחלון בנושא ההיתרים, ובהמשך לכך חתם על אותם היתרים, תוך שהוא מודע לכך. מעשיו הרבים של הנאשם, למען כחלון, כללו פעולות רבות, שנעשו לבקשתו של כחלון, בתיאום עמו, וכדי להיטיב עם כחלון, ומתוך ידיעה ברורה של הנאשם שהוא מפעיל את השפעתו, מכוח תפקידו, למען חברו הטוב. הנאשם העביר לכפופים לו מסר ברור שלפיו הוא חפץ ביקרו של כחלון, וכי יש לקדם את ענייניו. גם אם לא הורה להם במפורש כיצד לנהוג, די היה בדברים של הנאשם, כדי להעביר את המסר שיש להעניק לכחלון יחס מועדף.

הנאשם פעל באופן משמעותי כדי לזרז ולקדם את ענייניו של חברו כחלון בעירייה ובמסדר כיבוי אש, כל זאת תוך ניגוד עניינים מובהק. הנאשם, בתפקידו כראש עירייה, פנה לגורמים הכפופים אליו בעירייה ולגורמים נוספים, וביקש מהם לקדם ולזרז את הטיפול בענייניו של חברו כחלון. מעצם תפקידו הרם בעירייה, פנייתו לגורמים הללו, משמעותה הנחייה ומסר ברור שיש לטפל בשקידה רבה יותר ובזריזות בענייניו של חברו הטוב, כחלון. הנאשם אף חתם על היתרים בנוגע לחברות שבבעלותו של כחלון, כאשר הוא מודע לכך שהוא חותם על בקשות הנוגעות לכחלון, ואף עדכן את כחלון בכך, פעם אחר פעם. עם זאת, בסופו של דבר, לא נטען וממילא לא הוכח שכחלון קיבל היתר כלשהו שלא כדין עקב התערבות הנאשם. השפעתו של הנאשם הייתה בסופו דבר בזירוז הטיפול בענייניו של כחלון. במישור המשפטי, הוכח שמעשיו של הנאשם עולים כדי ביצוע ריבוי עבירות של הפרת אמונים.

עדויות ההגנה לעונש

3. **שר האוצר לשעבר, מר משה כחלון** – העיד שהוא מכיר את הנאשם משנת 2011 כאשר כחלון נוצר על כשר הרווחה. הם הכירו בתוכנית סיוע לצעירים שהתמכרו לסמים. החיבור ביניהם נוצר על רקע התרומה לקהילה ויושרתו האישית של הנאשם. מדובר בחיבור אישי וערכי ולא פוליטי. הנאשם עזר לחלשים ולכל מי שהיה זקוק לעזרה כולל עולים חדשים. לאורך התקופה מר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

כחלון נעזר בנאשם כיועץ לטיפול בבעיות שונות – נכים, קליטת עליה ובעיות חבריות שונות. הנאשם הוא אדם ערכי, ישר וראוי לכל התחשבות.

4. **ניצב (בדימוס) יוסי סדבון** – העיד כי היא מכיר את הנאשם מאז שנת 2004 כשכיהן במשטרת ישראל וזאת על רקע פעילותו במספר עמותות בכפר סבא. הנאשם היה מגיע לאירועים של העמותות, תומך ונותן פתרונות לקשיים שעלו. בשל פועלו של הנאשם הוא קיבל בשנת 2010 את האות הגבוה ביותר של ארגון ה"ליונס". הנאשם כראש עירייה סייע לעמותות נוספות בהקצאת מקום, סיוע ותמיכה שנתית. הנאשם נהג להגיע לטקסי עליה לכיתה א' בעיר והביא להם ספר קריאה ראשון. כך גם סייע לעמותת ספורט לילדים ונוער. בשנת 2010 העד שימש כיו"ר ועדה שבחנה את הביטחון בעיר כפר סבא, הדוח הסופי העלה מסקנות שהעיר אינה ערוכה. הנאשם נתן גיבוי לעבודת הוועדה ופעל באופן מידי ליישום מלא של ההמלצות והמסקנות. מהיכרות רבת שנים וממשקי עבודה שונים כמתנדב וכחבר, נתקל סדבון תמיד בפנים אוהדות ובאמפתיה מצדו של הנאשם.

5. **חה"כ לשעבר מר שלמה מולה** – העיד שמכיר את הנאשם שנים רבות. הנאשם פעל רבות לקליטת עליית יוצאי אתיופיה, הוא הכיר את המשפחות בעיר ואת הקשיים שלהן, העניק הלוואות לסטודנטים כיוון שראה בחינוכם את הפתח לשילובם במדינה, טיפל בילדים כדי שלא ישוטטו וליווה בני נוער עד שהגיעו לאוניברסיטה ולאחר מכן סייע בתעסוקתם. העד עלה לישראל, למד עבודה סוציאלית ומשפטים, עבד בסוכנות היהודית ועסק שנים רבות בקליטת יהודי אתיופיה. היה חבר כנסת וסגן יו"ר הכנסת ובשנת 2014 פרש מהכנסת.

אחיו היה חבר של הנאשם וחבר מועצת העיר עד למותו. במהלך השנים הם בנו קבוצה קטנה של יוצאי אתיופיה והנאשם גייס תרומות. שילבו את הילדים בחוגים. הנאשם הוא אדם רב פעלים וצנוע, הכיר את כל המשפחות, היה מגיע לבקר חולים שאושפזו, הגיע לכל "שבעה" וסייע. הנאשם גילה אנושיות ורגישות ללא גבול. בכפר סבא יש קהילה קטנה יחסית של יוצאי אתיופיה, אך העירייה פעלה לקליטתם.

6. **ראש עיריית רעננה לשעבר, מר זאב בילסקי** – העיד שהוא מכיר את הנאשם שנים רבות עוד טרם נבחר הנאשם כראש עיריית כפר סבא. פגש את הנאשם כאשר היה ראש עיריית רעננה, והנאשם היה מכין כריכים לחיילים בכפר סבא ועובד עם נוער במצוקה. כאשר נבחר הנאשם לראשות עיריית כפר סבא, מה שהנחה אותו זה היכולת לסייע למי שמזלם לא שפר עליהם. מהרגע הראשון נכנס הנאשם למאבק בסמים, סייע לבני נוער, לבעלי צרכים מיוחדים, אירח את תושבי הישובים שנפגעו מהשריפה בכרמל. הרבה ממה שעשה בילסקי בראשות עיריית רעננה הוא למד מהנאשם. ראה את משפחתו של הנאשם והבין איזה חינוך קיבל. יש להתחשב בכך שהנאשם היה ראש עירייה מצטיין.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

7. **מר גולן מוסאי** – העיד שהוא יליד העיר כפר סבא, נכה מלידה, עורך דין בהשכלתו ופועל שנים רבות למען ציבור הנכים. לאורך כל תקופת כהונתו של הנאשם כראש עירייה, הוא פעל רבות למען השכבות החלשות בעיר ולמען בעלי מוגבלויות. הנאשם יזם הקמת ועדת נגישות בעירייה, שמטרתה מיצוי זכויות ומתן אפשרות לציבור הנכים לקיום שווה זכויות. הנאשם פנה אליו בבקשה שיצטרף לוועדת הנגישות בעיר כנציג הנכים. בוועדה ישבו עובדי עירייה מהמחלקות השונות והיא משמשת עד היום מקור למידה לרשויות אחרות. הנאשם הגיע פעמים רבות לישיבות, והקדיש מזמנו להקשיב, לתמוך ולקדם את המלצות הוועדה. הוא דאג לכך שהמלצות הוועדה יבוצעו במלואן על ידי מחלקות העירייה, הורה לקיים סקר נגישות בעיר ובהסתמך על ממצאיו הוא פעל להנגשת דרכי גישה, מדרכות ותחנות אוטובוס. בנוסף פעל לשילוב ילדים בעלי מוגבלויות במערכת החינוך הרגילה ודאג להנגשת מבני ציבור ומוסדות חינוך בעיר. הנאשם סייע רבות לקידום שוויון זכויות של הנכים בעיר.
8. **מר טמנו מלקו** – העיד על אודות הסיוע הרב של הנאשם לקהילה שלו ולו. עוד כשהנאשם היה עובד בהסתדרות, הנאשם סייע לו בעת עלייתו לישראל, ודאג לדירות חדשות לעולים במקום הבתים המוזנחים שנתנו להם. בזכות מכתב שכתב הנאשם איתרו נעדרים בדרכם לישראל והביאו אותם לארץ. בעזרת הנאשם ילדיו הצליחו לעלות לישראל. בזכות פעילותו של הנאשם בעת שכהן כראש העירייה, לא סבלו מגזענות ומתחושת אפליה כלפי הקהילה האתיופית. בשל פעילות הנאשם, בני הנוער בני העדה האתיופית התגייסו ליחידות קרביות.
9. **מר ברוך עמרמי** – העיד שמכיר את הנאשם כ-40 שנה. פגש אותו כשהנאשם היה צעיר שטיפל בבני הנוער. הוא היה נערץ על ידי בני הנוער ועשה עבודה מדהימה בהתנדבות. עסק רבות בשיקום צעירים שהתמכרו לסמים, והיתה לו השפעה על אנשים שנגמלו. הכיר את כל ראשי העירייה בכפר סבא וקיים עמם קשר טוב, ולא היה ראש עירייה טוב כמותו. הנאשם עבד קשה, טיפס מלמטה, הגיע מהשכונות, שם העריצו אותו.
10. **גב' פנינה בורנשטיין** – יו"ר יד לבנים בכפר סבא ואם שכולה. העידה שפגשה את הנאשם לראשונה לאחר שנבחרה לתפקיד יו"ר יד לבנים, ובפגישות ביניהם מצאה אוזן קשבת. הנאשם התעניין במקרה הפרטי שלה, והיה קשוב לכל הבקשות שהופנו מיד לבנים, דאג להגדיל את חדר ההנצחה, החליט על קיום טקס יום הזיכרון באופן שמאפשר לכלל המשפחות ותושבי העיר להשתתף.
11. **גב' תמי בן אור** – יו"ר עמותת אלומה והנחלת מורשת השואה, העידה שהקמת העמותה היתה בהמלצתו של הנאשם. היו לעמותה הישגים בלתי רגילים, תקשורת עם בני נוער, עם שורדי השואה ובחיבור הדור הראשון לבני הנוער. הקימו את העמותה לפני 12 שנים, ובזכות תמיכתו של הנאשם היא קיימת. מנהלים פרויקטים עם ילדים ובני נוער בבתי הספר, ומתקיימים עשרות פרויקטים בזכות הנאשם. הנאשם במעשיו האנושיים, אף שזה לא מתפקידו כראש העירייה, ליווה אותה בטרגדיות שחוותה בחייה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

12. **גב' טלי נוראל** – יו"ר אקים כפר סבא, ואם לילדה עם תסמונת דאון. העידה שהכירה את הנאשם בעת שהיה במועצת הפועלים וסייע לילדים בעלי מוגבלויות. כראש העירייה הקים הנאשם את סניף אקים בכפר סבא, דאג למקום, סייע בשיפוצו והיה פעיל בניהול המקום. היה פעיל בהקמת מסגרות דיור לאנשים עם צרכים מיוחדים, סייע בוועדות, היה פעיל בכל קייטנות אקים וגייס בני נוער להתנדבות באקים. הנאשם הכיר כל ילד של העמותה, השתתף במסיבות ימי הולדת ותמיד היווה כתובת. הנאשם עשה רבות למען קידום זכויות של אנשים בעלי צרכים מיוחדים.

13. **גב' רינה פז** – העדה שימשה כסגנית ראש העירייה וכמשנה של הנאשם כאשר הנאשם נבחר לראשות העירייה. פגשה את הנאשם לראשונה לפני 37 שנים. שמו הלך לפניו בזכות העשייה והטיפול בחלשים. רגישותו הרבה למצוקות החלש והנזקק הניעו את פועלו. הוא השקיע רבות במיעוטי היכולת ברגעיהם הקשים. בזכות פעילותו הענפה נבחר לחבר מועצת העיר ובמסגרת זו קידם נושאים לטובת הקהילה בקידום בני נוער במצוקה, חיילים בודדים, משפחות שכולות, משפחות בעלות צרכים מיוחדים, משפחות שורדי שואה, קליטת עלייה ועזרה לעולים בעיקר מאתיופיה. הוא ליווה באופן אישי משפחות שאיבדו את יקיריהם ודאג למחסורם בשבעה. הוא ליווה עמותות רבות והיה חבר בקרן לסיוע לנזקקים, עמד בראש עמותה לסיוע למכורים לסמים ופעל לשקמם. שמו הלך לפניו בזכות המסירות, האכפתיות והטיפול באוכלוסיות נזקקות. בכל עת היה מוכן לכל בקשה, ביצע את מעשיו בצניעות שלא כדי לזכות בפרס. הנאשם גייס רופאי שיניים לטיפולים למשפחות של נפגעי סמים וגייס מתנדבים להסיע אותם לטיפול. הוא ארגן מסיבות בר/בת מצווה לילדים יתומים ולמשפחות חסרות יכולת, גייס אולם, כיבוד, אמנים והכל בהתנדבות.

14. **גב' יוכי בן חמו תורתי** – אחות הנאשם, העידה כי מאז שהפרשה "התפוצצה", כל בני המשפחה המומים, עולמם טולטל בכל ההיבטים. התהליך הזה גרם להתפרקות נפשית של כל המשפחה. לנאשם יש שלושה ילדים, שבפרוץ הפרשה שניים היו קטינים ואחת בגירה. שני הילדים הגדולים התגוררו בבית אביהם, והבת הקטנה במשמורת משותפת כפי שנקבע על ידי בית המשפט למשפחה. הקשר בין הנאשם לילדיו הוא הדוק והוא כל עולמם, דמות מאוד דומיננטית ומשמעותית בחייהם. ניתוקם ממנו יחריב את עולמם. הילדים עברו לגור עם הנאשם ועברו תהליך שיקומי, וכעת קיים חשש שהם יוותרו לבד, בלי אביהם. כל ההד התקשורתי בפרשה פגעה בילדיו בכל היבט, בפן הלימודי, התדמיתי, גרם להם להסתגר בבית ומצבם הנפשי הדרדר. למרות כל מה שעבר, הנאשם משמש להם משענת. אמו של הנאשם היא אישה שכל חייה היתה תלויה באביהם שנפטר לפני תשע שנים. היא היתה אבודה והנאשם תפס את מקומו של אביו בכל הקשור לדאגה, לאחריות ולעזרה. כיום היא בת 83 וזקוקה לעזרה, והנאשם הוא זה שעוזר לה, והקשר ביניהם קרוב.

מכתבי עדויות אופי (נע/1)

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

15. **חה"כ לשעבר ד"ר יהודה לנקרי** – ממכתבו עולה כי הכיר את הנאשם ובהמשך הקשר הפך אמיץ יותר לאחר בחירתו של הנאשם לראש העירייה. הנאשם בלט כאישיות אהודה על התושבים והוא שב ונבחר בשיעורי הצבעה גבוהים. הנאשם הנחיל לעירו תנופת פיתוח מתמדת, גילה זמינות ופתיחות לכל תושב. הנאשם העניק עדיפות למערכת החינוך, וקידם אותה לפסגות. הנאשם בחר להתפטר מתפקידו תוך כיבוד שלטון החוק וקיום נורמות משפטיות ראויות. הנאשם אף תמך בו במישור האישי, לאחר שבנו של העד הלך לעולמו.
16. **הרב שלמה עמר, הראשון לציון הרב הראשי לירושלים** – ציין במכתבו כי במסגרת כהונתו כרב הראשי לישראל, נהג לבקר בכל ערי ישראל. מתוך ביקוריו הרבים בכפר סבא הכיר מקרוב את הנאשם שהיה ראש העירייה, ראה את השתדלותו הכנה לצרכי התושבים, לרווחתם ולטובתם. ראה את ההערכה וההערצה של התושבים כלפיו. היו פעמים שפנה לנאשם על פי בקשת אנשים שונים, ותמיד תגובתו היתה עניינית, אחראית ואכפתית.
17. **יו"ר ראש הכנסת לשעבר, גב' דליה איציק** – ציינה במכתבה שהכירה את הנאשם לפני שנים רבות בהיותו עובד במועצת הפועלים. כבר אז הנאשם התבלט כבעל רגישות מיוחדת, עבודתו התמקדה בנוער בסיכון ומשפחות מעוטות יכולת, ורצונו לסייע לנזקקים בלט מאוד. כחבר מועצת העיר היה נושא הדגל בנושאי חינוך ורווחה. בביקור שערך בעיר בעת כהונתו של הנאשם כראש העירייה, ראתה מקרוב את מעורבותו בקהילה והאהבה לה זכה. ביקורה במרכז למניעת אלימות במשפחה הותיר עליה רושם עז, בכך שהנאשם הכיר את הנשים בשמותיהן וסייע להן ללא הרף. בלטה מעורבותו הישירה במקום. פגשה בכנסת את הנאשם לא אחת כאשר הגיע לביקורים ביחד עם נגמלים כחלק מפעילותו למניעת סמים ואלכוהול. תמיד ראתה בנאשם מנהיג חברתי וקהילתי הקשוב לצרכי החברה.
18. **עו"ד עמוס גבריאלי** – ציין במכתבו כי עוד בהיותו נער, הכיר את הנאשם. הנאשם עבד אז בהסתדרות ושימש כאיש קשר מול תנועות הנוער. במסגרת זו פגש אדם קשוב, אמפתי וער לצרכי האוכלוסיות המוחלשות. הנאשם סייע רבות לפעילותן של תנועות הנוער ולנגד עיניו עמד הערך של החינוך הבלתי פורמלי ככלי לשינוי חברתי. בשנת 2003 התמודד העד לראשות העירייה מול הנאשם שזכה בבחירות בראשות סיעה עצמאית. לאחריו נבחר העד לכהן כסגן ראש העירייה. חרף היריבות הפוליטית, התקיים ביניהם דיאלוג פורה והוא מצא בנאשם בן ברית בכל הקשור לקידום צרכי החינוך והתרבות בעיר. הנאשם הקדיש את מרב זמנו ומרצו להקמת מפעלים עירוניים רבים וחשובים בתחומי התרבות, המוזיקה ועוד. הנאשם עשה לילות כימים במסגרת שליחותו הציבורית לשיפור איכות החיים בעיר.
19. **מר דב רקוביץ** – ציין במכתבו כי עבד בעיריית כפר סבא במשך 25 שנים, שימש כמנהל תיכון הרצוג בעיר וכמנהל אגף החינוך בעירייה. הנאשם הוא אדם חם, רגיש, נבון ופתוח עם אוזן כרויה לסביבתו ורצון לקדם אוכלוסיות חלשות. הנאשם פעל רבות עם בני נוער וערך חיבור בין החינוך הפורמלי לחינוך הבלתי פורמלי. בעת כהונתו זכתה העיר בפעם הראשונה בפרס

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

החינוך הארצי מטעם משרד החינוך, ונכתב אז כי כפר סבא היא דוגמה ומופת לניהול מערכת חינוך טובה, עדכנית וחדשנית. הנאשם קידם מאוד את החינוך בעיר, הכניס פסיכולוגים למוסדות לימוד, הוסיף שעות הוראה רבות, הקים את "המחלקה לילדים בסיכוי" ותמך בשילוב ילדים בעלי צרכים מיוחדים. הנאשם הקים מסגרות למחוננים. הנאשם היה מנהיג טוב, שתורם לקידומה של מערכת החינוך בעיר.

20. **גב' אביטל פס** – ציינה במכתבה כי עבדה בעירייה במשך 34 שנים ובתפקידה האחרון שימשה כסגנית מנהל אגף החינוך ומנהלת המחלקה לילדים בסיכוי. הכירה את הנאשם כשהיה חבר מועצת העיר ובהמשך עת כיהן כראש העירייה. הנאשם הקים את "המחלקה לנוער בסיכוי", והנהיג נוהל חדש – הזמנת בעלי צרכים מיוחדים לאירועים בעירייה, הקצאת מקומות מותאמים ומתורגמן לשפת הסימנים בכל אירוע, השקעת משאבים רבים מתקציב העירייה בפתוח המוסדות הקיימים והקמת מוסדות חדשים כגון בית ספר לחינוך מיוחד, כיתות חינוך מיוחד בתיכונים, הקמת גני חינוך מיוחד, כיתות מחוננים, והקצאת משאבים לשילוב תלמידים בעלי צרכים מיוחדים במסגרות הרגילות. הנאשם היה מעורב בחייהם של התלמידים הרבה מעבר למתחייב מתפקידו.

21. **ד"ר אמנון שרייבר** – ציין במכתבו כי הוא יליד כפר סבא ומתגורר בארה"ב כארבעים שנה. הנאשם הנהיג את העיר ביד רמה, שם דגש על מערכת החינוך וטיפול בבעלי צרכים מיוחדים. הנאשם פעל לפיתוח מערכת החינוך, קידם פרויקטים של דיור מסובסד לזוגות צעירים. כאב שכול שבנו נפל באסון המסוקים, מוקיר את פעילותו של הנאשם בנושא שכול והנצחה. הנאשם הגיע לכל האזכרות של בנו, וכך נהג גם כלפי משפחות אחרות.

22. **עו"ד אמיר דנאי, לשעבר יו"ר הנהגת ההורים בכפר סבא** – ציין במכתבו כי הוא מכיר את הנאשם מזה שנים רבות. הנאשם ראה בחינוך נושא מוביל בעיר ותמך רבות במערכת. בתקופתו בוצעו רפורמות חשובות בעיקר בתחום של שיפוץ מוסדות החינוך. הנאשם דגל בשיתוף פעולה עם ההורים, היה קשוב לבעיות שהעלו ודרש מעובדי העירייה לתת פתרונות ראויים. הנאשם שם דגש על טיפול באוכלוסיות החלשות. הנאשם טרח להופיע לכל אירוע משמעותי שהיה במוסדות החינוך כיוון שהיה לו חשוב הקשר עם התלמידים וההורים.

23. **מר שמואל מזרחי** – ציין במכתבו שהוא מכיר את הנאשם במשך שנים רבות, ופגש אותו לראשונה כשהנאשם עבד תחתיו כמדריך של נוער בסיכון במסגרת תנועת הנוער. הנאשם שימש כמדריך ובהמשך כרכז הסניף. כבר מצעירותו פעל הנאשם רבות לאורך כל שעות היממה לטובת בני נוער שנפלטו ממערכת החינוך. הוא הצליח להציל בני נוער רבים ומנע את הידרדרותם. היו אף מקרים בהם שילם מכיסו הפרטי למימון פעילויות עבור נערים שלא יכלו לממן זאת. הנאשם פעל רבות בקרב תושבי שכונות המצוקה ובפרט בקרב צעירים. עם התקדמותו של הנאשם בתפקידו הציבוריים פעל רבות לטובת אוכלוסייה חלשה כמו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

- הקשישים, צעירים לפני ובמהלך השירות הצבאי, התנדב לחלק מזון לחיילים בטרמפיאדות וסייע לזוגות צעירים בתעסוקה ודיוור בעיר.
24. **גב' זפנה סלפטר-לקנרי** – ציינה במכתבה כי הנאשם היה המדריך שלה בתנועת הנוער. הנאשם לווה אותה ותמך בה לאחר שחוותה גירושים קשים, היה לה לעזר וחיבר אותה לגורמים מקצועיים במרכז לאלימות במשפחה. הודות לתמיכתו זכתה בזוגיות שנייה.
25. **מר ירון גולדמן**, לשעבר יו"ר ארגוני המתנדבים בכפר סבא וחבר ארגון ה"ליונס" – ציין במכתבו כי מכיר את הנאשם שנים רבות. הנאשם ראה חשיבות רבה בתמיכה במשפחות נזקקות ובבני נוער. הנאשם היה מעורב כמעט בכל אירוע של מועדוני המתנדבים. במפגשיו הישירים עם כבדי הראיה בעיר, הוא הכיר כל אחד מעשרות חברי הקבוצה. בזכות מעורבותו העמוקה של הנאשם, החליטה הנהלת ה"ליונס" בישראל להעניק לנאשם אות הוקרה. לתרומתו של הנאשם לנזקקים היתה השלכה לא מבוטלת על המתנדבים בעיר.
26. **מר אברהם תשובה, פעיל זכויות לנכים** (תמלול סרטון וידאו) – ציין כי הוא תושב כפר סבא בן 75, מכיר את הנאשם שנים רבות. עמד בקשר עם הנאשם כפעיל בנושא זכויות הנכים. פנה מספר פעמים לנאשם אשר נענה ועזר. הוא נענה לבקשה להפוך מדרכות בשכונה חדשה לנגישות לנכים בכיסאות גלגלים, הסדיר הנגשה לקניון חדש שהוקם בעיר. הנאשם עשה המון עבור הנכים ועבור כלל תושבי כפר סבא.
27. **מר חיים וקנין** (תמלול סרטון וידאו) – ציין שהוא מכור-נקי מזה יותר מ-26 שנים. הכיר את הנאשם לאחר שנגמל מסמים והנאשם לווה אותו לאורך השנים עד היום. הנאשם עזר למכורים רבים, הקים מקלט בעיר שבו נפגשים מכורים-נקיים. בכל יום נפגשים במקום עשרות מכורים ובכך מצילים בכל יום מחדש את חייהם. הנאשם לקח מכורים למרכזי גמילה, ערך פגישות פתוחות לקהל הרחב ובמיוחד לבני נוער. דלתו תמיד היתה פתוחה וכל מכור שרצה עזרה ידע שיש לו למי לפנות.
28. טיוטת הסכם בעניין שומת מס הכנסה בין השנים 2009-2016 שנשלחה לנאשם בו צוין כי השלכות המס מושא ההסכם נקבעו בהתאם להכרעת הדין שניתנה בעניינו של הנאשם במסגרת הליך זה.

טיעוני הצדדים

29. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד אורטל קולן, העבירות שבהן הורשע הנאשם באישומים הראשון והשני מהוות אירוע אחד, והעבירות באישום השלישי מהוות אירוע נפרד, ויש לקבוע מתחם עונש הולם לכל אירוע בנפרד. בין האירועים לא מתקיים קשר ענייני הדוק ולא ניתן לראותם כמסכת עבריינית אחת.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

באשר לאישומים 1 ו-2, הנאשם הורשע בביצוע שורת עבירות של גניבה בידי עובד ציבור, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, הפרת אמונים ועבירות מס, בין השנים 2009-2016. הערכים המוגנים בעבירות של שחיתות שלטונית כוללים פגיעה באמון הציבור בעובדי הציבור ובמערכת השלטונית. דרישת טוהר המידות של משרתי הציבור באה להבטיח כי האנשים שבידם הסמכות לפעול בשם הרשות יפעלו ביושר ובהגינות. בית המשפט העליון עמד פעמים רבות על חשיבות ערכים אלה והשלכות הפגיעה בהם על הציבור כולו ועל הצורך בענישה מחמירה כלפי עובדי ציבור שחטאו בשחיתות. הנאשם פגע במערכת השלטון המקומי ובכלל משרתי ונבחרי הציבור. מדובר במעשים שמביאים לאובדן אמון הציבור במוסדות המדינה עת נבחרו ציבור רמי דרג מנצלים את כוח המשרה לטובות הנאה ומבכרים את ענייניהם האישיים על פני האינטרס הציבורי שעליו הם אמונים. לצד הפגיעה בערכים המוגנים בעבירות השחיתות השלטונית, במקרה זה נגרמה פגיעה בקניינם של התורמים, שרומם ותרומותיהם לא הגיעו ליעדן וכן קיימת פגיעה בקניינם הפוטנציאלי של הנזקקים שלא זכו לקבל את תווי הקניה לחגים.

עבירות המס גורמות לנזק לתפקוד הכלכלי התקין של המשק, מקטינות את הכנסת הממשלה ופוגעות בערכים החשובים של גביית מס אמת ונשיאה שוויונית בנטל.

הפגיעה בערכים המוגנים היא ברף גבוה מאוד. מעשיו פגעו בתקינות פעולתו של השירות הציבורי וחרגו מטוהר המידות הנדרש מנבחר ציבור, וזאת עת שלח ידו בכספים שיועדו לנזקקים, לחלשים בחברה, בעוד שתפקידו כראש עירייה הוא לסייע להם. הנאשם גזל כספים שיועדו לסיוע בארוחות החג למעוטי יכולת. אין המדובר במעידה חד פעמית של הנאשם, אלא בביצוע שיטתי לאורך שמונה שנים, פעמיים בשנה, בכך שהנאשם נטל לכיסו ולכיסו מקורביו תווים שיועדו לנזקקים והכל מתוך בצע כסף. לא רק שהנאשם חטא הוא גם החטיא אחרים, וזאת בהיותו מי שעומד בראש ההיררכיה בשלטון המקומי.

הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כוללות תכנון מוקדם. התכנון של מעשיו נלמד מתפקידו בראש פירמידת מנגנון התווים שהנאשם כונן בלשכתו. הנאשם הקים את המנגנון, פיקח על כל פעולה שנעשתה בו, הנחה את עוזריו כיצד לפעול – ממי לבקש את התרומות ולמי לחלקן. מנגד הנאשם הרחיק את עצמו מהמנגנון בכך שלא פנה בעצמו לתורמים, לא אסף את התווים ולא חילק אותם. הנאשם הטיב להסתיר את מעשיו בהוראתו לעד המדינה שיגרוס את רשימות החלוקה, וכך גם בשיחתו עם אחיו כשאמר לו שהנושא אינו מתאים לשיחה בטלפון. חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה הוא חלק הארי, הוא הגה את המנגנון ובלעדיו המנגנון לא היה נוצר והכספים לא היו מגיעים לכיסו. הנאשם היה זה שתכנן וקבע את הסכום שיועבר לטובת נזקקים ואת הסכום שיוותר תחת ידו ויועבר לכיסו ולמקורביו. הוא היה זה שגזל את התווים לצורך רכישת מוצרים לביתו, זה שהורה לאשתו לשעבר, למנהלת לשכתו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

ולדוברת לבצע עבורו רכישת מתנות בתווים וזה ששילם לעובדת משק ביתו באמצעות התווים. לנאשם היתה שליטה מלאה וברורה בכל מנגנון תווי הקניה.

הנזק שנגרם הוא הכספים שקיבל הנאשם לידיו במרמה ונגזלו מנזקקים ערב חגי ישראל. הסיבה שהביאה את הנאשם לבצע את העבירות היא בצע כסף. הנאשם ידע היטב את הפסול במעשיו וכי המנגנון אינו כשר, כך הוא נשמע אומר בשיחותיו עם אחיו. הנאשם שלט ותכנן כל צעד במנגנון שהקים לרבות הסתרת מעשיו. היתה לו אפשרות לחדול ממעשיו בכל שלב, שכן הנאשם ידע היטב מהן הדרכים התקינות לחלוקת תווים לנזקקים על ידי העברתם למחלקת הרווחה או לפרויקט קמחא דפסחא.

הנאשם ניצל לרעה את מעמדו כראש העירייה וכהוגה ומנהל המנגנון, אשר אפשרו את גישתו לתווים ויכולתו לנהוג בהם כרצונו ולהסתיר במשך שנים את מעשיו.

בגין אישומים 1 ו-2 עתרה המאשימה לקבוע מתחם עונש הנע בין 30 ל-48 חודשי מאסר בפועל.

באשר לאישום השלישי – הנאשם הורשע בכך שעסק באופן פעיל בעניינו של חברו רפי כחלון שנזקק לשירותי העירייה בנושאי תכנון ובנייה וקידם אותם. הנאשם פעל באופן מתמשך למען כחלון ואין המדובר רק בתהליכים שגרתיים של חתימה על מסמכים. מעשיו של הנאשם כללו פעולות רבות שנעשו לבקשת כחלון, בתאום עמו וכדי להיטיב עמו מתוך ידיעה של הנאשם שהוא מפעיל את השפעתו מכוח תפקידו למען חברו. בגין כך הורשע בריבוי עבירות של הפרת אמונים. הערכים המוגנים בעבירות אלה הם האמון הציבורי בעובדי הציבור המהווה תנאי הכרחי לתפקודו של השירות הציבורי. משמעות טוהר המידות של עובדי הציבור היא התנהגות הוגנת וישרה. הבטחת פעילות תקינה של המנהל הציבורי באה לוודא שעובד הציבור יגשים את תפקידו, יפעל על פי כללים ואמות מידה שוויוניות, ולא יעמיד עצמו במצבים של ניגוד עניינים שבהם קיימת פגיעה ביכולתו לבצע את תפקידו. רמת הפגיעה בערכים המוגנים היא גבוהה. הנאשם שב ופעל בעקביות ובשיטתיות לסייע לחברו בפעילותו מול העירייה ועשה לשם כך שימוש במשרתו הרמה. הסטייה מן השורה היא ממשית, ובעקבות מעשיו של הנאשם, זכה כחלון ליחס מועדף ומהיר מצד עובדי העירייה וכיבוי אש. כגורם הבכיר ביותר בעירייה השפעתו על יתר עובדי העירייה הייתה רבה.

הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה – לנאשם חלק בלעדי בעבירה, ואלמלא מעמדו של הנאשם, לא היה ביכולתו לבצע את העבירות. הנאשם העמיד עצמו במצב של ניגוד עניינים הפוגע באופן מהותי באמון הציבור בעובדי הציבור, במערכת השלטונית ובטוהר הליך קבלת ההחלטות במוסדות הרשות המקומית. הוא קידם את עניינו של חברו תוך ניצול תפקידו כראש העירייה אל מול הכפופים לו, באופן שעלול היה לגרום לרושם בעיני הציבור כי המנהל הציבורי מושחת, וניתנות העדפות למקורבים לבעלי השררה. הנאשם הנחה את הגורמים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

המקצועיים הכפופים לו לפעול במהירות כדי לסייע לכחלון, וכך הם אכן עשו, הגם שבסופו של דבר לא שינו את החלטתם לטובת כחלון ולא סטו מן השורה. די בכך שכחלון זכה לשירות מהיר ויעיל בהרבה מזה שזכו לו אזרחים ויזמים שאינם חבריו הקרובים של הנאשם. במעורבותו של הנאשם בטיפול בעניינו של כחלון, השחית הנאשם את המנהל הציבורי בעירייה, ופגע בעבודתם התקינה של הכפופים לו שהיו מודעים לחברותו עם כחלון. הנאשם הבין היטב שהוא מצוי בניגוד עניינים, ויכול היה להימנע מכך במספר הזדמנויות והוא לא עשה כן. הנאשם ניצל לרעה את מעמדו והשפעתו על הכפופים לו כדי לקדם את ענייניו של כחלון כדי שאלה יטפלו בענייניו בהקדם ויעניקו עדיפות לטיפול בענייניו, על פני אנשי עסקים אחרים בעיר.

המאשימה עתרה למתחם עונש בעבירה זו הנע בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל.

מיקומו של הנאשם במתחם העונש – מובן שלעונש מאסר תהא השפעה על הנאשם ומשפחתו, אך בכך אין עניינו של נאשם זה שונה מעניינם של נאשמים אחרים ובפרט כאשר עסקינן בעבירות של שחיתות שלטונית, בהן על פי רוב הנאשמים נורמטיביים, ואין בכך להפחית מעונשם. הנאשם נמנע מלקחת אחריות למעשיו וניסה בחקירתו ובהמשך בניהול המשפט להשליך את האחריות למעשיו על עוזריו השונים ובראשם על עד המדינה. בהכרעת הדין נקבע כי אין לקבל את גרסתו המיתממת של הנאשם שהדברים נעשו שלא על דעתו, וכי הוכח שהנאשם שלט בכל פעילות המנגנון. הנאשם הכחיש שעשה שימוש אישי בתווים שנועדו לנזקקים, למרות הראיות הרבות שהוטחו בו. הנאשם לא נקט בכל פעולה לתיקון תוצאות העבירה, ופיצוי על התווים שנועדו לנזקקים, שאותם גנב. כמו כן לא שיתף פעולה עם רשויות האכיפה וניהל את משפטו עד תום. אף שזוכה זיכוי חלקי, יש לתת לכך משקל חלקי בלבד נוכח העובדה שהורשע בליבת האישומים.

הנאשם, כפי שתואר על ידי עדי האופי, פעל לטובת העיר כפר סבא במהלך 13 שנות כהונתו, ואולם אין מדובר בדבר חריג כאשר מדובר באיש ציבור המורשע בעבירות של שחיתות שלטונית. אלמלא היה פועל לטובת העיר, לא היה נבחר לראשות העירייה, ולא יכול היה להמשיך לבצע את העבירות. ביצוע העבירות התאפשר אך ורק נוכח תפקידו. כך גם אין לתת משקל לכך שהנאשם נעדר עבר פלילי, שהרי נסיבות אלה אופייניות למבצעי עבירות של שחיתות שלטונית, משום שעובדי ציבור הם בהכרח אנשים נורמטיביים ללא עבר פלילי. באשר לחלוף הזמן, אמנם הנאשם הפסיק לבצע את העבירות באישום השלישי כחצי שנה עובר למעצרו, אך באישום הראשון הוא לא פסק ממעשיו עד למועד מעצרו, כאשר החזיק בביתו בתווים שגנב ואף רכש באמצעותם ימים ספורים טרם נעצר. מרבית הדחיות במהלך שמיעת הראיות היו בשל בקשות של ההגנה.

המאשימה עתרה למקם את עונשו של הנאשם מעל לאמצעו של כל מתחם ולהטיל עליו עונש של 3.5 שנות מאסר בפועל ומאסר על תנאי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

לצד עונש המאסר, עתרה המאשימה להטיל על הנאשם **קנס משמעותי בסך של מיליון ₪**. סעיף 63(א) בחוק קובע כי בית המשפט רשאי להטיל על נאשם קנס פי ארבעה משווי הנזק שגרם או טובת הנאה שהושגה בעבירה או הקנס שקבע בחיקוק לפי הגבוה ביניהם. בעבירות של שחיתות שלטונית יש חשיבות בהטלת קנסות משמעותיים לצורך פגיעה במוטיבציה הכלכלית העומדת בבסיס העבירות ולחזק את ההרתעה. נוכח חומרת מעשיו אשר קיבל לידיו במרמה 250,000 ₪ מתוך הכספים שנועדו לנזקקים עבור ארוחות החג, הימשכות העבירות, טובת ההנאה שצמחה לנאשם והנזק שנגרם, יש מקום להחמיר עם הנאשם ולהטיל עליו את מלוא גובה הקנס הקבוע בחוק. בנוסף עתרה המאשימה לקבוע כי יש בעבירות בהן הורשע הנאשם משום קלון.

30. לטענת ב"כ הנאשם, עוה"ד אשר אוחיון וכן הולנדר, הנאשם ניצב לתת את הדין על מעשים שעשה במסגרת תפקידו כראש עיריית כפר סבא ומגיע למעמד עם מלוא הזכויות שרשם לעצמו במשך שנים רבות במילוי תפקידו. יש לדון אותו גם ביחס למעשים החיוביים שעשה באותם התחומים ממש שבהם הוא הורשע. עצם ההרשעה במעשים מהווה עונש עבור הנאשם כיוון שאלה מעשים העומדים בניגוד גמור לתפיסת עולמו כפי שבאה לידי ביטוי במשך שנים רבות. חשיפת העבירות עם מעצרו גרמה לנזק לנאשם, לילדיו הקטינים, לאמו חסרת הישע ולמעגלים רחבים יותר. חמלה היתה דרכו של הנאשם כשביצע את תפקידו והוא ידע להושיט יד לכל אדם נזקק, כך עוד בתקופה שקדמה לכהונתו כראש העירייה. זו הפעם הראשונה שהנאשם מבקש מהרשות המוסמכת של המדינה שתנהג גם בו כך.

באישום הראשון שהוא החמור, נקבע כי עניין תווי הקניה היה מיוזמתו של הנאשם. התרומה לנזקקים היתה הטבה נוספת לנזקקים, כך שהמניעה של התלושים מהנזקקים לא היוותה פגיעה בהם, אלא מניעה של הטבה נוספת. מול מניעת ההטבה הנוספת הזו, דאג הנאשם לחלוקת חלק הארי של ההטבות, בסך של 350,000 ₪. באישום הראשון ההרשעה לא היתה בגין כל הסכום שייחסה המאשימה, ומבחינה זו ניהול המשפט תרום לבירור הפרופורציות של האישום. לא ניתן לקבוע כי הנאשם תכנן את מהלך הדברים, אלא רואים שהיתה התפתחות עם הזמן, ולפעמים הלב נעשה גס כשיש תלושים "שמסתובבים" ליד הידיים מבלי שהיה לכך תכנון מוקדם. זהו כישלון אנושי של מי שקרוב לצלחת ואין לו מספיק כוח, הוא עלול להיכשל. מדובר בכישלון אישי שלא היה צריך לקרות, אך הדבר מעיד שכולנו בני אדם, ויש לראות את הטוב הרב שבנאשם, אשר באופן יוצא מן הכלל יצא מגדרו כל חייו לסייע לנזקקים. הנאשם הגיע ממקום כזה וראה את ייעודו בחיים בסיוע לאנשים והוא הצליח לעשות כן ולסייע לרבים מאוד. הוא נכשל באותם התחומים שהוא עמל בהם. הנאשם היה ראש עירייה מצטיין.

באישום הראשון הנאשם הוא היחיד שנותן את הדין, למרות שאינו היחיד שנהנה מהמעשים. בהכרעת הדין נקבע שהוא עמד בראש הפירמידה, ובוודאי שאחריותו רבה משל אחרים, אך

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

היו אנשים נוספים שאף שראו פסול במעשים, נהנו מהם, כאשר הדברים נעשו לעיניי כל, ובכל זאת הוא היחיד שנותן את הדין.

האישום השני – מהווה אירוע אחד עם האישום הראשון, כפי שאף הסכימה המאשימה. הנאשם לא העלה על דעתו שעליו לדווח למס הכנסה ולכן לא נמנע במודע מלדווח. אף שנקבע שהיה עליו לדווח, לא נובע מכך שהנאשם התכוון מראש שלא לדווח, ולפיכך אין מקום להחמיר בגין אישום זה. עיקר החומרה היא בנטילת התלושים ואין צורך להוסיף חומרה בעבירות המס.

באשר לאישום השלישי – נקבע בהכרעת הדין כי ההתערבות בעניינו של כחלון היתה כדי לזרז את הטיפול בענייניו ולא מעבר לכך. כחלון לא זכה ליחס מועדף בהחלטות עצמן, ונקבע שאף אחד לא הטיב עם כחלון מעבר לזירוז הטיפול בעניינו. הנאשם שמע מכחלון טענות על כך שהוא מקופח ומופלה לרעה, ולכן הנאשם ביקש שיטפלו בעניינו. היה על הנאשם בכל פעם שכחלון היה מתקשר ומלין על היחס אליו, לומר לו שעליו לטפל בעניינו בעצמו. כוונת הנאשם היתה להניח את הדברים של כחלון בפני מי שמוסמך לקבל החלטה, כדי שיקבלו החלטה לכאן או לכאן. הכישלון הזה אינו ברף הגבוה ויש לראותו בפרופורציה המתאימה. הנאשם בסך הכל אמר לפקידים לטפל בעניינו של כחלון בהתאם להוראות.

הנאשם הורשע בפחות ממחצית הטענות שנטענו כלפיו, ויש לראות זאת כנסיבה לקולה. חייו של הנאשם אינם חיים כבר חמש שנים, התקיימה בו אמרת חז"ל "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא" וזה חלק בלתי נפרד מהעונש. כל ילדיו של הנאשם מתגוררים עמו, מתוכם שניים שהיו קטינים בעת האירוע וכיום אחת קטינה. חייהם קשים בחמש השנים האחרונות, הם נפגעו מבחינה חברתית ופסיכולוגית, הנאשם הוא ההורה המשמורן וילדיו תלויים בו. ילדיו חוו קשיים רבים בשל המצב המשפחתי, והפרשה הביאה לטלטלה נוספת בחייהם.

הנאשם חש שההטבות הללו לנזקקים הן מעשה ידיו, ונכשל במחשבה שמכיוון שעושה רבות כל כך למען הנזקקים, אולי אין בכך פגיעה קשה בנזקקים. הוא יודע שהוא עשה טעות חמורה בעניין זה, הוא יודע שהיה אסור לו להשתמש בתווי הקניה הללו לשום צורך אחר, אך מדובר בכישלון שאינו נובע מרוע, אלא כישלון כבד מבחינתו. העזרה שלו לנזקקים היתה "כרטיס הכניסה" שלו לכל מקום, אותו הוא השיג בעמל רב לאורך שנים רבות.

31. הנאשם עצמו טען כי בעיתונים נרשמים דברים שחלקם נכונים וחלקם אינם נכונים. נעשו טעויות והוא לוקח עליהן אחריות. במהלך החקירה במשטרה ובבית המשפט אמר שאינו חף מטעויות. נושא הגניבה מעולם לא היה אצלו, ובוודאי שלא בכוונה. עשה בחייו המון למען הקהילה, בהתנדבות, והכל מתוך תחושת שליחות. מצטער על מה שקרה ומקווה שהכל יהיה אחריו. נמצא בסיטואציה הזו כבר חמש שנים מהיום בו נעצר. חשב שהמעצר היה הכי קשה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

אך כל יום הוא קשה יותר. מוכן להחזיר את חובו לחברה בדרך של עבודות שירות, כפי שהתנדב בחייו, יש לו את היכולת לעזור ולתמוך באנשים.

דיון והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

32. הנאשם הורשע בשלושה אישומים שונים. בין האישום הראשון והשני קיים קשר ענייני הדוק, כך שהאישום השני נובע מהאישום הראשון, וכפי שאף הסכימו הצדדים, יש לראותם כאירוע אחד ולקבוע בגינו מתחם עונש הולם אחד. באשר לאישום השלישי, מדובר באישום נפרד שלא מתקיים בינו לבין האישומים 1 ו-2 קשר ענייני ולא ניתן לראותו כחלק ממסכת עבריינית אחת. לפיכך בגין האישום השלישי יש לקבוע מתחם עונש נפרד.

הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות הם ראשית, טוהר המידות וניקיון כפיהם של משרתי הציבור, שנועד להבטיח כי האנשים שבידם מופקדת הסמכות לפעול בשם הרשות ושחבים חובת נאמנות לציבור, יפעלו ביושר ובהגינות; שנית, פעילותו התקינה של המינהל הציבורי, שעלולה להשתבש אם עובדי ציבור אשר נתון להם שיקול דעת, ישקלו שיקולים זרים או יפעלו במרמה והפרת אמונים; ושלישית, כנגזרת מכך, אמון הציבור במערכת השלטונית, שהוא חיוני לקיום חיים דמוקרטיים תקינים ושעלול להיפגע אם השירות הציבורי ייתפס בעיני הציבור כמושחת. נפגע העבירה של השחיתות הציבורית הוא הציבור בכללותו, ולעבירה השלכות שליליות רחבות ועמוקות במישור החברתי, המוסרי והכלכלי. בעבירות השונות של "שחיתות שלטונית" קיים גרעין משותף של ניצול לרעה של התפקיד או המעמד הציבורי לשם הפקת טובת הנאה לנאשם, תוך הפרת חובת הנאמנות לציבור, ובכך חומרתן. בית המשפט העליון עמד פעמים רבות על חשיבות הערכים המוגנים והשלכות הפגיעה בערכים אלה על הציבור כולו וכן על הצורך להטיל ענישה מחמירה על עובדי ציבור שחטאו בשחיתות (בעניין זה ראו: רע"פ 3292/15 **לחיאני נ' מדינת ישראל** [17.11.15], ע"פ 3927/16 **מדינת ישראל נ' בר-זיו** [23.2.17], בע"פ 267/13 **מדינת ישראל נ' לוי** [23.6.13] ובע"פ 2216/21 **עשור נ' מדינת ישראל** [19.12.21]).

מעבר לפגיעה בערכים המוגנים בעבירות של שחיתות ציבורית, בעבירות שבהן הורשע הנאשם, קיימת פגיעה בקניינים של התורמים, אשר תרמו ביד נדיבה וחלק מתרומותיהם לא הגיעו לנזקקים בעיר. בעבירה של קבלת דבר במרמה קיימת פגיעה אף בחופש הרצון והבחירה של התורמים אשר רומו לחשוב שתורמותיהם יגיעו לנזקקים. כמו כן, במעשי הנאשם אף נמנעה מנזקקי העיר התרומה שעשויים היו לקבל, אילו תווי הקניה שנתרמו היו מגיעים אליהם כנדרש.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

חומרת עבירת גניבה בידי עובד ציבור, נלמדת גם מהעונש המרבי הקבוע בצדה העומד על 10 שנות מאסר, ובעבירת קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עונש מרבי של 5 שנות מאסר. העבירה של מרמה והפרת אמונים, היא עבירה של עוון, ודינה 3 שנות מאסר.

על הפגיעה הקשה של עבירות שחיתות הציבורית ראו דברי כב' השופטת ד' ברק-ארז בע"פ 267/13 **מדינת ישראל נ' לוי** (3.6.13):

"לא ניתן להפריז בחומרתה של תופעת השחיתות השלטונית, שאוכלת בכל פה בתפקודן התקין של הרשויות ומכרסמת בלגיטימיות שלהן. בית משפט זה עמד על חומרתה של התופעה כבר בתחילת דרכו, וככלל אימץ עמדה מחמירה כנגד עובדי ציבור שחטאו בשחיתות... החשיבות הנודעת לענישה קפדנית בתחום זה נובעת לא רק מחומרת העבירות ומנזקיהן, אלא גם מן הקושי הטמון, באופן טבעי, בגילוי... אם כן, נדרשת בתחום זה ענישה משמעותית ומרתיעה אשר תציב מענה ראוי לביצוען של עבירות אלו".

וראו גם דברי כב' השופט מזוז ברע"פ 3292/15 **לחיאני נ' מדינת ישראל** (17.11.15):

"יש הגדרות שונות למושג 'שחיתות שלטונית', אך הגרעין של כולן זהה: ניצול לרעה של התפקיד או המעמד הציבורי לשם הפקת טובת הנאה, פרטית או אחרת, תוך הפרת חובת הנאמנות לציבור... כאשר עובד הציבור במקום לשרת את הציבור מנצל את תפקידו או את מעמדו למטרות זרות, לרוב לשם הפקת טובת הנאה אישיות – כגון על ידי קבלת שוחד, טובות הנאה, קידום אינטרסים כלכליים, שלו או של בני משפחתו או מקורביו, או קידום אינטרסים פוליטיים – הוא מועל בחובת האמונים שהוא חב לציבור במילוי תפקידו ושליחותו הציבוריים..."

בהכללה ניתן לומר, שלא ניתן לקיים חברה מתוקנת, מתפקדת ומשגשגת – מבחינה חברתית, פוליטית וכלכלית – מקום שהשלטון נגוע בשחיתות ומקום שהציבור לא רוחש אמון למערכת השלטונית. נוכח זאת קיים אינטרס ציבורי חיוני למאבק ללא פשרות בשחיתות השלטונית, בו לבתי המשפט תפקיד חשוב ומרכזי, וזאת על ידי ענישה הולמת ומסר צלול, ברור וחד משמעי, כי 'אין אנשים שהם מעל החוק', וכי עבירות השחיתות ייתקלו בענישה מחמירה ומרתיעה".

33. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה היא ברף **בינוני-גבוה**. הנאשם אשר כיהן כראש עיריית כפר סבא, פיתח מנגנון לאיסוף תרומות באמצעות תווי קנייה מאנשי עסקים הפועלים בעיר להם הוצג מצג שווא של סיוע לנזקקים מבלי שנאמר להם שמדובר במנגנון המבוסס על חלוקה למקורבים ומכרים, וכי הנאשם עצמו ומקורביו ייהנו מהתרומות באופן אישי. כך אסף הנאשם באמצעות עוזריו במהלך השנים תרומות של תווי שי בחגים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

ראש השנה ופסח בסך מצטבר של 600,000 ₪. חלק מסכום זה חולק בפועל לנזקקים, ואולם חלק משמעותי ממנו בסך של 250,000 לא הגיע לידי נזקקים, אלא נותר בידי הנאשם אשר עשה בו כחפצו – חלקו חולק למקורבים ולעובדי הלשכה וחלקו נותר לשימוש האישי. בגין סכום זה הורשע הנאשם בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. נטילת תווי הקניה ואי העברתם לידי נזקקים מהווה גם עבירה של גניבה בידי עובד ציבור והנאשם הורשע בגין עבירה זו בסכום של 190,000 ₪ שהוא הסכום שיוחס לו בכתב האישום.

השימוש שעשה הנאשם בתפקידו הבכיר כראש עירייה כדי להפיק טובות הנאה ורווח כלכלי לעצמו ולמקורביו, ופרק הזמן הממושך בו התנהל המנגנון כמתואר, מחמירים את הפגיעה בערכים המוגנים.

באשר לעבירת הפרת אמונים באישום השלישי, מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא ברף **בינוני-נמוך**. הנאשם עסק בענייניו של חברו הטוב כחלון וקידם אותם במסגרת תפקידו אף שעמד בניגוד עניינים ברור. מעשי הנאשם כללו לא רק חתימות שגרתיות על מסמכים, אלא גם פעולות אקטיביות ונמשכות שנעשו לבקשת כחלון ומתוך ידיעת הנאשם שהוא מפעיל את השפעתו מכוח תפקידו למען חברו. הנאשם פעל באופן משמעותי לשם זירוז וקידום ענייניו של חברו כחלון בעירייה ובמדור כיבוי אש. זאת תוך שהנאשם פועל במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו הציבורי, לבין רצונו האישי לסייע לחברו. עם זאת, כחלון לא קיבל היתר כלשהו שלא כדין עקב התערבות הנאשם, אלא השפעת הנאשם היתה בסופו של דבר בזירוז הטיפול בענייניו של כחלון.

34. במסגרת **הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה**, יש לתת את הדעת לכך שהנאשם הקים מנגנון שכלל פנייה לבעלי עסקים בכפר סבא בבקשה שיתרמו תווי שי לקראת חגי ראש השנה ופסח במשך מספר שנים. סכום תווי הקניה שהתקבלו לאורך השנים הוא כ-600,000 ₪ במצטבר. כל אשר נעשה במנגנון באמצעות עוזרי ראש העירייה לאורך התקופה היה בהנחייתו הברורה של הנאשם, על דעתו ובשליטתו המלאה. הנאשם הנחה את עוזריו למי לפנות לקבלת התרומות, בהמשך לכך קבע הנאשם את הגורמים המיועדים לקבל מהתרומות – משפחות נזקקות, פעילי שכונות שדרכם היו התרומות אמורות להינתן למשפחות נזקקות, אנשי לשכתו שסייעו לנאשם בתפעול המנגנון וזכו ליהנות מפרותיו והנאשם עצמו. מכאן שחלקו של הנאשם בביצוע העבירה היה המרכזי, הוא מחולל העבירות ולא ניתן לייחס לעוזריו או למי מסביבתו השפעה עליו בביצוע העבירה.

כספי התרומות הגיעו ללשכת ראש העירייה ולשליטתו של הנאשם. חלק מהתלושים חולקו בפועל לנזקקים – ולגביהם נקבע שאין המדובר בעבירה, גם אם חלוקתם בוצעה בדרך שאינה תקינה וללא פיקוח, תיעוד או מבחני זכאות ראויים. חלק משמעותי מהתווי, בהיקף של 250,000 ₪, בין השנים 2009 עד 2016, לא הגיע לידי הנזקקים, אלא לידי הנאשם עצמו והוא

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

עשה בהם כראות עיניו. חלק מהתווים חולקו לעובדי לשכתו. חלק מהתלושים נטל הנאשם לשימוש האישי, חלקם נתפסו בארגון בגדיו, ברכבו ובכיס מכנסיו, ובחלקם עשה שימוש ברכישות שביצע. חלקם הוחזקו על ידו במגירת השולחן בלשכתו, לצרכיו האישיים. הנאשם אף ביקש ממנהלת לשכתו ומעובדת נוספת לבצע עבורו רכישות פרטיות באמצעות התווים, והן עשו כן לבקשתו. הנאשם אף החזיק בתווים שנתרמו למען נזקקים במקום מוצנע בביתו, ורעייתו דאז עשתה בהם שימוש לבקשתו. הוא אף שילם לעובדת משק הבית בביתו חלק משכרה באמצעות תווי הקניה.

העברת התלושים למי שאינם נזקקים, בין אם לשימוש האישי ובין אם לעובדי לשכתו או מקורביו, מהווה קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות בהיקף של 250,000. בגין מעשים אלה הנאשם הורשע אף בגניבה בידי עובד ציבור בסכום של 190,000 ₪ וזאת לאור העובדה שהנאשם הואשם בכתב האישום בגניבה של סכום זה בלבד ולא למעלה מכך.

לעבירות קדם תכנון שנלמד ממבנה המנגנון שאותו הקים הנאשם ובו שלט לאורך שנים. סבורני כי אמנם הנאשם לא הקים מלכתחילה את מנגנון איסוף התרומות וחלוקתן מתוך כוונה מראש לקבל במרמה את התרומות לשם שימוש האישי ולמקורביו, ואולם כבר משנת 2009 חלק מתלושים שנתרמו לא נמסרו לנזקקים, ועד לשנת 2016 עשה הנאשם בחלק מהתלושים כבשלו. הנאשם הפעיל אחרים הכפופים לו לשם כך, ופעל לשם הסוואת מעורבותו, כך לאורך שנים במהלכן יכול היה לחדול ממעשיו ולא עשה כן.

קיים כיעור רב בשליחת יד בכספים שנועדו לסייע לנזקקים מעוטי יכולת, החלשים בחברה, לארוחות חג בראש השנה ובפסח, בעוד שתפקידו של הנאשם כראש עירייה הוא לסייע להם. אין המדובר במעידה חד פעמית, אלא במעשים שנמשכו במשך שמונה שנים.

הנזק שנגרם מביצוע העבירה הוא בעיקרו פגיעה בתקינות פעילותו של השירות הציבורי ופגיעה באמון הציבור במוסדות השלטון המקומי. מעבר לכך נגרם נזק ממוני לבעלי העסקים שתרמו מכספם לשם סיוע לנזקקי העיר כפר סבא, וזאת ביחס לכספים אשר לא הגיעו לידי הנזקקים. כמו כן, נמנעה מהנזקקים ההטבה שעשויים היו לקבל, אילו כל התרומות היו מגיעות ליעדן.

פגיעה נוספת נגרמה בכך שהנאשם לא דיווח לרשויות המס כדין על הכסף שקיבל, כמתואר באישום השני.

על פי האישום השלישי עסק הנאשם באופן פעיל בענייניו של חברו הטוב כחלון וקידם אותם. מעבר להליכים שגורתיים שבהם נהג הנאשם לחתום על מסמכים שאושרו על ידי אנשי המקצוע, נקט הנאשם בפעולות אקטיביות ונמשכות למען חברו. הנאשם שוחח רבות עם כחלון בנושא ההיתרים ובהמשך חתם עליהם ופעל לבקשתו תוך שהוא מפעיל את השפעתו ומנצל לרעה את מעמדו הרם כראש העירייה למען קידום ענייניו של חברו. הנאשם העביר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

מסר ברור לכפופים לו בעירייה ולגורמים נוספים שהוא חפץ ביקרו של כחלון וכי יש לקדם את ענייניו בשקידה רבה יותר ובזריזות – כל זאת תוך ניגוד עניינים מובהק בין האינטרס הציבורי שעליו צריך היה להגן, לבין האינטרס האישי שלו לסייע לחברו. הנזק שנגרם מביצוע העבירה באישום השלישי, מעבר לפגיעה באמון הציבור, הוא באזרחי העיר שטיפול גורמי המקצוע בעירייה בעניינם נדחה מול קידום וזירוז הטיפול בענייניו של כחלון על פניהם. עם זאת, כאמור לעיל, גורמי המקצוע עצמם לא העניקו לכחלון היתר או אישור, אשר לא היה אמור לקבל כדין, אלא רק זירזו את הטיפול בענייניו של כחלון.

הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה הן בצע כסף וטשטוש גבולות בין כספו שלו לבין כספים שהשיג כתרומה עבור נזקקים, כך שליבו גס בהפרדה זו, והוא שלח ידו בתווי הקניה שהתקבלו עבור הנזקקים. הנאשם חש שההטבות לנזקקים הן מעשי ידיו, ונכשל בכך שראה לעצמו היתר לעשות בהן כרצונו. באישום השלישי, הסיבות לביצוע העבירה קשורות ברצון לרצות את חברו הטוב ולסייע לו בקידום ענייניו בעירייה, תוך טשטוש גבולות בין תפקידו הציבורי הרם לבין קשריו האישיים.

35. בחנית **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי במקרים של גניבה בידי עובד ציבור הוטלו על נאשמים עונשי מאסר במנעד רחב כמפורט להלן:

א. בע"פ 1087/17 **יוסף נ' מדינת ישראל** (20.12.17), קיבל בית המשפט העליון את ערעור המדינה בענייניו של נאשם אשר הורשע לאחר הליך הוכחות בעבירות של גניבה בידי עובד ציבור, מרמה והפרת אמונים, הטרדה מינית ומעשה מגונה. הנאשם כיהן כראש עיריית אור יהודה, וביצע ריבוי עבירות של גניבה בידי עובד ציבור בשווי של כ-73,000 ₪. בית המשפט קבע מתחמי עונש נפרדים לאישומים השונים ובגין עבירות גניבה בידי עובד ציבור הטיל על הנאשם עונש של 12 חודשי מאסר בפועל ובגין עבירות מרמה והפרת אמונים הטיל על הנאשם עונש של 8 חודשי מאסר בפועל. בגין עבירות המין, 12 חודשי מאסר בפועל. העונשים הוטלו חלקם בחופף וחלקם במצטבר ובסך הכל 24 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון קבע בהסכמת הצדדים, כי עונשו של הנאשם יוחמר ויעמוד על **38 חודשי מאסר בפועל**.

ב. בע"פ 449/11 **חג' נ' מדינת ישראל** (30.5.11), דחה בית המשפט העליון ערעור נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות של גניבה בידי עובד ציבור ומרמה והפרת אמונים. הנאשם שירת בתפקיד ראש משרד ניהול בתחנה של משטרת ישראל והיה אמון על תחום העסקתם בשכר של שוטרי התחנה על ידי גופים פרטיים. תפקיד זה העניק לו גישה לכספים המועברים על ידי הגופים הפרטיים לתשלום שכר השוטרים שהועסקו על ידם. הנאשם גנב מתוך הסכומים שהתקבלו סך של כ-118,000 ₪. הנאשם ללא עבר פלילי שמצבו הרפואי והנפשי מורכב, נדון לעונש של **36 חודשי מאסר בפועל** לצד ענישה נלווית.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

- ג. בע"פ 4051/20 **אשורי נ' מדינת ישראל** (2.3.21), קיבל חלקית בית המשפט העליון ערעור נאשם אשר הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות של גניבה בידי עובד ציבור, קבלת דבר במרמה ולקיחת שוחד. הנאשם שימש מנהל מחלקת המשק במשרד החוץ. הנאשם נפש ביחד עם משפחתו בכפר נופש ומשרד החוץ שילם עבור הנופשים סכומים החורגים מאלה שנקבעו עבור עובדי המשרד ובכך גנב מהמדינה סך של 269,000 ₪. בנוסף רכש מוצרי מזון במשך מספר שנים עבור עצמו וחלק מהרכישות נרשמו ושולמו על ידי משרד החוץ, רכש מספר מוצרי חשמל קטנים שנרשמו על חשבון המשרד, גנב מהמחסן בקבוקי יין ויצא מהמשרד לענייניו הפרטיים מבלי שהעביר כרטיס נוכחות. בנוסף הורשע בעבירת שוחד במקרה בו קיבל מחנות המספקת מוצרים למשרד, מזגנים ובעת קנייתם לא סוכם על מועד לתשלום, ועד לפתיחת החקירה לא נדרש תשלום. **מתחם העונש בגין עבירת גניבה בידי עובד ציבור (סך של כ-370,000 ₪) נע בין 18 ל-36 חודשי מאסר בפועל.** הנאשם מבוגר בעל מצב בריאותי מורכב ללא עבר פלילי נדון לעונש של 36 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון החליט נוכח החמרה במצבו האישי של הנאשם, להפחית בעונשו והעמידו על **32 חודשי מאסר בפועל.**
- ד. בע"פ 2375/12 **מזרחי נ' מדינת ישראל** (6.8.13), דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם, אשר הורשע, לאחר ניהול הוכחות, בעבירות של גניבה בידי עובד ציבור, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, מרמה והפרת אמונים ועוד. הנאשם עבד כממונה על יחידת מינהל הרכב הממשלתי, וניצל לרעה את תפקידו, כך שקיבל לידיו סך של 122,000 ₪ שלא כדין. הנאשם נדון ל-**18 חודשי מאסר בפועל.**
- ה. בע"פ 6573/15 **גרשון נ' מדינת ישראל** (3.3.16), דחה בית המשפט העליון ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות של גניבה בידי עובד ציבור, מרמה והפרת אמונים ועבירה על פקודת מס הכנסה. הנאשם עבד כמנהל מדור גבייה בבית המכס והמע"מ ובמסגרת תפקידו היה אחראי על גביית חובות מנישומים בגין שיקים לפקודת מע"מ אשר לא כובדו על ידי הבנק ולהפקידם בחשבון מע"מ. במשך שנה, הנאשם גבה כספים שהועברו אליו במזומן על ידי נישומים עבור כיסוי חובותיהם בסך כולל של 40,000 ₪, ונטל את הכספים לכיסו. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל.** הנאשם נעדר עבר פלילי, נטל אחריות, והשיב את הכסף שנטל, נדון לעונש של **12 חודשי מאסר בפועל.**
- ו. בע"פ 3912/14 **נאסר נ' מדינת ישראל** (1.12.14), דחה בית המשפט העליון ערעור נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירות של גניבה בידי עובד ציבור וזיוף בכוונה לקבלת דבר תמורתו. הנאשם שימש כפקיד במזכירות בית המשפט והיה אחראי על יישום החלטות שיפוטיות בדבר החזרת כספים לצדדים בהליכים משפטיים. הנאשם הפיק דוח מ"נט המשפט" אודות תיקים שההליך בהם הסתיים אך טרם הושבו בהם אגרות או

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

פיקדונות. ב-16 מקרים זייף מסמכים והוסיף את פרטי חשבון הבנק שלו במקום פרטי הזכאים ובדרך זו גנב סך של כ-37,000 ₪. עקב גילוי המרמה על ידי הבנק, לא הועבר לחשבוננו סך של כ-21,000 ₪ והסכום הושב לקופת בית המשפט. בהסדר הטיעון בין הצדדים הוסכם שהמאשימה תטען לעונש של 12 חודשי מאסר וההגנה תהא חופשיה בטיעוניה. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל** והטיל על הנאשם עונש של **12 חודשי מאסר בפועל**.

36. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי בעבירה של מרמה והפרת אמונים הוטלו על נאשמים במקרים דומים עונשי מאסר לנשיאה בדרך של עבודות שירות, כמפורט להלן:

א. בע"פ 4318/20 **מדינת ישראל נ' חסן** (18.4.21), החמיר בית המשפט העליון בעונשו של נאשם שהנאשם, לאחר הליך הוכחות, בשתי עבירות של מרמה והפרת אמונים ובשתי עבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד. הנאשם כיהן כיו"ר ועדי העובדים בנמל אשדוד ופעל בניגוד עניינים. בית המשפט המחוזי קבע מתחם הנע בין מאסר על תנאי ועד ל-4 חודשי מאסר בפועל וגזר על הנאשם צו של"צ. בית המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה, והעמיד את עונשו על **6 חודשי עבודות שירות**. בהקשר זה קבעה כב' השופטת ד' ברק ארז את הדברים הבאים:

"בעבירות מסוג זה, כאשר הן מתייחסות למעשים חמורים מהסוג שבו הורשע המערער, המדיניות העונשית הראויה אמורה לכלול מאסר בפועל... ודאי שאלה הם פני הדברים ביחס לעבירות שוחד, אשר במקרה הרגיל תצדיק אף מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח... עם זאת, בשינויים המחויבים, הדברים נכונים גם ביחס לעבירות מרמה והפרת אמונים חמורות מהסוג שבו הורשע המערער... זאת במיוחד בשים לב לרום מעמדו של המערער... הם מחייבים מאסר בפועל, ולו כזה הניתן לריצוי בעבודות שירות. קביעת מתחם ענישה שהרף התחתון שלו הוא עונש מאסר על תנאי בלבד, כפי שנעשה במקרה זה על ידי בית המשפט המחוזי, חורגת אפוא לקולא ממדיניות הענישה הראויה".

ב. בע"פ 846/12 **ויטה נ' מדינת ישראל** [19.3.13] קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירות של מרמה והפרת אמונים. הנאשם שימש כפקיד שומה גוש דן, והורשע בגין הימצאותו במצב של ניגוד עניינים ונוכח סטיות מהשורה. בית המשפט העליון זיכה נאשם בעבירה אחת של הפרת אמונים מתוך שלוש, והעמיד את עונשו על **5 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות**, חלף 6 חודשי עבודות שירות.

ג. ברע"פ 10002/17 **מדינת ישראל נ' מור** (18.7.18) הורשע הנאשם על פי הודאתו בעבירות של הפרת אמונים והטרדה מינית. הנאשם, קצין בדרגת ניצב אשר כיהן כסמפכ"ל, קיים קשרים אינטימיים עם שוטרות, תוך ניצול מעמדו ותלותן בו בשל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

מעמדו, ופעולה בניגוד עניינים. בית משפט השלום הטיל על הנאשם צו של"צ לצד עונשים נלווים. בית המשפט המחוזי, בדעת הרוב, דחה את ערעור המדינה. בית המשפט העליון קיבל את בקשת רשות הערעור שהגישה המדינה, קבע מתחם שבין מספר חודשי מאסר בעבודות שירות ועד ל-12 חודשי מאסר בפועל, והעמיד את עונשו על ארבעה חודשי עבודות שירות.

37. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), אני קובע כי מתחם העונש ההולם בגין העבירות באישומים הראשון והשני הוא החל מ-14 ועד ל-36 חודשי מאסר בפועל. מתחם הקנס ההולם נע בין 100,000 ₪ ל-300,000 ₪.

מתחם העונש ההולם בגין העבירה באישום השלישי הוא החל מ-3 חודשי מאסר לנשיאה בעבודות שירות ועד ל-15 חודשי מאסר בפועל.

38. במקרה דנן, לא קיימים שיקולים אשר מצדיקים חריגה מהמתחם, לחומרה או לקולה.

גזירת העונש המתאים לנאשם

39. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה. במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לכך שהנאשם בן 61, גרוש ואב לשלושה ילדים, אחת מהם קטינה, אשר בשנים האחרונות מתגוררים בביתו והנאשם מהווה עבורם מקור משמעותי לתמיכה. מובן שעונש מאסר ממושך יקשה על הנאשם בהיותו מאסר ראשון ומפאת גילו והריחוק מילדיו ויקשה על בני משפחתו ובפרט על אמו הקשישה ועל ילדיו שחוו משבר בעקבות מעצרו ופרסום הפרשה.

הנאשם נעדר עבר פלילי, ומובן הדבר שעצם הרשעתו ונשיאה בעונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח יפגעו בו וביכולתו לחזור למסלול חיים נורמטיבי. אכן, הנאשם ירד מִאִיגָרָא רָמָא לְבִיָּרָא עֲמִיקָתָא. ככלל, יש לייחס משקל מסוים לפגיעה במעמדו המקצועי של איש ציבור אשר מורשע בעבירות מסוג זה, אך משקל זה נגרע בעבירות "צווארון לבן" שבהן המעמד המקצועי והחברתי, כמו גם הרקע הנורמטיבי, הם שיוצרים את תנאי הרקע המאפשרים את ביצוע העבירות (ע"פ 267/13 מדינת ישראל נ' לוי [23.6.13]).

הנאשם כפר באשמה והכחיש את מעורבותו במעשים. בהכרעת הדין הורשע הנאשם בליבת המעשים שיוחסו לו בכתב האישום, אך לא בכולם. כך למשל, מתוך סך של 600,000 ₪ אשר יוחס לנאשם בעבירת קבלת הדבר במרמה, הורשע הנאשם בסך של 250,000 ₪ בלבד, וכך גם זוכה באישום רביעי. מובן הדבר שלא ניתן לזקוף לחובת הנאשם את ניהול התיק, ומנגד לא ניתן לזקוף לזכותו נטילת אחריות כנסיבה לקולה.

שקלתי את תרומתו הרבה של הנאשם לאוכלוסיות נזקקות שונות וקידום העיר כפר סבא בתחומים שונים כפי שבאו לידי ביטוי בדברי ההערכה שנאמרו על עדי האופי הרבים שהעידו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

למענו ובמכתבי התמיכה שהוגשו בשלב הטיעונים לעונש. מדבריהם עלה כי הנאשם פעל רבות מגיל צעיר, במסירות ובמחויבות, למען אוכלוסיות מוחלשות בחברה, זאת עוד בטרם נבחר לתפקיד ראש עיריית כפר סבא. הנאשם פעל לקידום בני נוער במצוקה, לשיקום מכורים לסמים, לקליטת בני העדה האתיופית, תמך וסייע לעמותות שונות בעיר כפר סבא ובכלל זאת למשפחות שכולות, ניצולי שואה, בעלי מוגבלויות ועוד. בתקופת כהונתו כראש העירייה קידם את מערכת החינוך הפורמאלית והבלתי פורמאלית, ולדברי העדים הרבים היווה הנאשם כתובת עבור נזקקים וקידם תכניות לקידום. ניכר כי פעולתו של הנאשם למען הנזקקים והחלשים בחברה במשך שנים ארוכות הייתה רחבה יותר מעצם מילוי תפקידו כראש העירייה, ונבעה מתפיסה ערכית ראויה.

נתתי דעתי לחלוף הזמן של כשש שנים מעת ביצוע העבירות, כאשר ביצוע העבירות הסתיים בשנת 2016, ואולם חלק ניכר מחלוף הזמן נובע מתקופת ניהול ההוכחות בתיק, כך שאין לזקוף את חלוף הזמן לחובת המאשימה.

40. עוד יש לתת את הדעת לשיקול הרתעת הרבים בגדרו של המתחם, וזאת בשים לב לפסיקת בית המשפט העליון לאורך השנים המורה על מתן משקל לשיקולי הרתעת הרבים בקביעת עונשם של מבצעי עבירות שחיתות שלטונית וטוהר המידות.

41. **הקנס** – בהתאם לסעיף 63 בחוק העונשין, בשל עבירה שבה נתכוון הנאשם להשיג טובת הנאה לעצמו או לאחר, רשאי בית המשפט להטיל על הנאשם קנס פי ארבעה משווייה של טובת ההנאה שהושגה על ידי העבירה. במקרה הנוכחי, טובת ההנאה שהושגה עקב קבלת תווי הקניה במרמה הייתה בסך של 250,000 ₪, ומכאן שסך הקנס המרבי שניתן להטיל על הנאשם מגיע לכדי מיליון ₪. כך גם הרשעת הנאשם בעבירת המס של מרמה, ערמה ותחבולה, מצדיקה הטלת קנס משמעותי, אם כי לאחר הכרעת הדין בהתאם לאמור בה, הסדיר הנאשם את הנושא מול רשות המיסים, ויש לראות בכך משום הסרת המחדל במישור המס. עוד יש להתחשב בכך שחלק מהסכום שנלקח במרמה, לא הגיע לכיסו של הנאשם, אלא חולק לעובדי לשכתו ומקורביו. לעומת זאת, הסכום מעולם לא הושב לתורמים ולא הועבר לנזקקים. בכל הנוגע לקנס, מובן הדבר שיש להתחשב אף במצבו הכלכלי של הנאשם (ראו לעניין קביעת המתחם בסעיף 40 ח' בחוק העונשין).

42. באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי יש לגזור על הנאשם עונש כולל אחד, אשר ישקלל את חלקם המרכזי של כל אחד ממתחמי העונש ההולם שנקבעו, לצד עונש מאסר מותנה וקנס כספי משמעותי.

סוגיית הקלון

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

43. ב"כ המאשימה עתרה לקבוע כי בעבירות שבהן הורשע הנאשם קיים קלון. לטענת המאשימה הנאשם הורשע בשורת עבירות הנמנות על עבירות השחיתות השלטונית, אשר בוצעו במסגרת תפקידו כראש עירייה לאורך מרבית שנות כהונתו, והתאפשרו אך ורק בשל תפקידו זה. קיים אינטרס ציבורי בקביעה כי דבק קלון במעשיו של הנאשם. המאשימה הפנתה לסעיף 5א(א) בחוק הרשויות המקומיות (גמלאות לראש הרשות וסגניו), תשל"ז-1977 המסדיר את סוגיית שלילת הגמלה מראש רשות שהורשע בעבירה שיש עמה קלון. בהתאם לסעיף 2 בחוק זה, לראשי רשויות מופרשים על ידי הרשות המקומית כספים עבור גמלאות והנאשם כיהן בתפקידו מעל ל-14 שנים. לטענת המאשימה, הגם שהנאשם אינו משמש כיום כנבחר ציבור, יש צורך בהכרעה שיפוטית בסוגיית הקלון, שכן להטלת הקלון תהא השלכה בכל הנוגע לתנאי פרישתו של הנאשם.

44. לטענת ב"כ הנאשם, יש לדחות את בקשת המאשימה להטלת קלון. מלכתחילה המאשימה ביקשה לקבוע קלון, ללא קשר לפגיעה בזכויותיו הפנסיוניות של הנאשם, ורק לאחר הערת בית המשפט, תיקנה המאשימה את טיעוניה כך שהתייחסו לנושא הגמלה, וזאת כדי להצדיק את דרישתה לקלון. מחצית מזכויותיו הפנסיוניות של הנאשם שייכות לגרושתו על פי פסיקת בית המשפט לענייני משפחה, והמחצית השנייה נועדה לסיוע לילדיו, ומכאן שכל פגיעה בזכויותיו תוביל לפגיעה בהם. מדובר באמצעי דרסטי המבקש לשלול את כרית הביטחון הכלכלית היחידה שנותרה לנאשם לצורך סיום חייו בכבוד, ולא בכדי המאשימה לא הציגה אפילו דוגמה אחת לשלילה גורפת של גמלאות הנאשם במקרה דומה.

דיון והכרעה בסוגיית הקלון

45. הקלון הוא מונח אשר בא להבחין בין נאשמים שהורשעו, על פי מידת הפגם המוסרי שדבק במעשיהם בעבירה. הביטוי "עבירה שיש עמה קלון" אינו מכוון לרכיביה של העבירה שבה הורשע אדם, אלא לאותו פגם מוסרי חמור שדבק בנסיבות ביצועה. הקלון נושא עמו מטען מוסרי-ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי (ראו דברי כב' השופטת (כתוארה אז) א' חיות בע"פ 3295/15 **מדינת ישראל נ' גפסו** [31.3.16]). קביעת הקלון מגבילה את הנאשם שהורשע בעבירה שיש עמה קלון מלמלא תפקידים ציבוריים ואחרים הדורשים ניקיון כפיים. בחוק מצויות הוראות המעגנות את המגבלות. קביעת הקלון היא "פונקציונאלית" וכפופה להקשר ולנסיבות ותכליתה קונקרטית, כגון קביעת כשירותו המוסרית של אדם למלא תפקידים ציבוריים, וללא התקיימות התכלית אין משמעות לעיסוק בשאלת הקלון ועליה להתקבל במועד בו היא רלוונטית באופן שיעלה בקנה אחד עם תכליתה.

בבג"צ 5699/07 **פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד סב(3) 550 [2008], הבהיר כב' השופט א' לוי את תכלית קביעת הקלון כדלקמן (פיסקה 34):

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

"הנה כי כן, החלטה בענין הקלון אל לה להקדים את זמנה. עליה להתקבל במועד בו היא רלוונטית, ובאופן שיעלה בקנה אחד עם תכליתה – בחינת הכשירות המוסרית למילוי של תפקיד קונקרטי בעת נתונה. לענינו ברור, אפוא, כי לא בכל פסק-דין בפלילים... ראוי כי יימצא ביטוי לשאלת הקלון. יהא זה אך באותם מקרים, בהם נודעת לקיומו של קלון השלכה מיידית, למשל כאשר המורשע מצוי בעיצומה של כהונה בתפקיד שקלון הוא מחסום לו, או כשעומד הוא ערב אותה כהונה, או כשקלון מאיים לשלול מידי זכויות שונות, כמו בענינם של תנאי הפרישה".

46. כאמור לעיל, הובהר בפסיקה כי קביעת הקלון נדרשת כאשר היא בעלת משמעות אופרטיבית ותכלית קונקרטית כגון כשירות למילוי תפקיד קונקרטי או כאשר הבקשה להטלת הקלון נועדה לצורך שלילת זכויות שונות מהנאשם, ואינה עניין ערטילאי או כללי. במקרה הנוכחי, הנאשם אינו נושא עוד בתפקיד ראש רשות או במשרה ציבורית כלשהי מאז שחדל לכהן כראש עיריית כפר סבא, ולפיכך אין מקום לדון בסוגיית הקלון בהקשר להוראות החוק העוסקות בהפסקת כהונה בשל הרשעה בעבירה שיש עמה קלון (בעניין ראשי ערים ראו בסעיף 20(א) בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ה-1975 וכן ראו: בג"צ 8954/21 התנועה לאיכות השלטון נ' היועץ המשפטי לממשלה [17.1.22]; ת"פ (מחוזי חי') 4021/05 מדינת ישראל נ' סדן [15.11.06]). הנאשם אף אינו עומד ערב כהונה בתפקיד ציבורי.

47. במקרה זה עתרה המאשימה לקבוע כי יש להטיל על הנאשם קלון, וכי ההשלכה המיידית של קביעת הקלון בעניינו של הנאשם היא לעניין תנאי פרישתו וגמלאותיו. המאשימה הפנתה לתכלית של שלילת גמלה מהנאשם בהתאם לסעיף 5 בחוק הרשויות המקומיות (גמלאות לראש רשות וסגניו), תשל"ז-1977 (להלן: "החוק הגמלאות") אשר קובע כדלקמן:

"הורשע ראש רשות בעבירה פלילית וקבע בית המשפט, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או נציגו שהוגשה לפני מתן גזר הדין, שיש עם העבירה קלון, רשאי בית המשפט להחליט שראש הרשות לא יהיה זכאי לגמלה, כולה או מקצתה, לצמיתות או לתקופה שיקבע בית המשפט, ורשאי הוא לחייב את ראש הרשות להחזיר לרשות המקומית גמלה שקיבל ממנה, כולה או מקצתה".

עיון בסעיף מעלה כי יש לבחון אותו בהתייחס לשלושה חלקים. ראשית, יש לבחון האם הסעיף חל כלפי שמי שאינו מכהן עוד בתפקיד ציבורי. שנית, יש לבחון האם אכן מדובר בעבירה שיש עמה קלון. שלישית, יש לבחון האם יש מקום לקבוע שהנאשם לא יהיה זכאי לגמלה, כולה או מקצתה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

48. בכל הנוגע לשאלה האם סעיף זה מתייחס רק לראש רשות מכהן או גם למי שכהן כראש רשות בעת ביצוע העבירה, וכיום אינו נושא עוד בתפקיד ציבורי, סבורני כי בשונה מהוראת החוק העוסקת בהפסקת כהונה אשר מתייחסת רק למי שמכהן בתפקיד (כפי שנקבע בבג"צ 8954/21 התנועה למען איכות השלטון בישראל, נ' היועץ המשפטי לממשלה [17.1.22]), הרי שההוראה הנוכחית מסדירה את סמכות בית המשפט לשלילת זכות לגמלה גם למי שכהן כראש ראשות בעת ביצוע העבירה, וכיום אינו מכהן עוד בתפקיד. פרשנות אחרת של הסעיף שלפיה הסעיף חל רק כלפי ראש רשות מכהן עלולה לרוקן אותו מתוכן, מפני שעל פי רוב בעת מתן גזר דין בעבירות שיש עמן קלון, ראשי ראשויות כבר אינן מכהנים בתפקידם (ראו בהקשר זה דברי כב' השופט קרשן בת"פ (כ"ס) 30737-09-10 מדינת ישראל נ' קאסם [25.12.13], פסקה 57). לפיכך אני קובע כי עסקינן בראש רשות שהורשע בעבירה פלילית.

49. בנוגע לשאלה, האם מדובר בעבירה שיש עמה קלון, סבורני כי התשובה לכך חיובית. השיקולים להכרעה האם דבק בעבירות קלון נקבעו בפסיקה וכוללים בין היתר את סוג העבירות והאם מטבע ברייתן יש עמן קלון; האם הנסיבות שבהן בוצעה העבירה כרוכות בקלון; מהות המשרה של מבצע העבירה כאשר ככל שהנאשם נושא משרה רמה יותר, שיש עמה אמון רב וסמכויות רבות יש מקום לדרוש ממנו הקפדה יתרה על טוהר המידות; האם העבירה בוצעה בקשר למילוי תפקידו של הנאשם; חומרת הפגם המוסרי שדבק במעשה העבירה (עמ"ש 4123/95 אור נ' מדינת ישראל [8.1.96]).

סבורני כי עבירות של שחיתות שלטונית הכוללות גניבה בידי עובד ציבור, מרמה בנסיבות מחמירות והפרת אמונים, מעצם טיבן נמנות עם העבירות שיש עמן קלון. מעשי הנאשם, לא היו בגדר מעידה חד פעמית, אלא נמשכו לאורך שנים וכללו מעשי מרמה וגניבה תוך הפרת אמונים וניצול תפקידו ומעמדו הרם לביצוע העבירות. במעשיו פגע הנאשם בערכים מוגנים של טוהר המידות וניקיון כפיהם של משרתי הציבור, בפעילותו התקינה של המנהל ומעבר לכך באמון הציבור במערכת השלטונית החיוני לקיום חיים דמוקרטיים תקינים. הניצול לרעה של התפקיד והמעמד הציבורי לשם הפקת טובת הנאה לנאשם, מהווים מעשים שדבק בהם פגם מוסרי חמור. לפיכך אני קובע כי במעשיו של הנאשם דבק קלון.

50. על אף המסקנה שדבק קלון במעשיו של הנאשם, סבורני כי אין הצדקה לשלול באופן מלא או חלקי את זכויותיו של הנאשם לגמלה. סעיף 5(א) לעיל, מבחין בין קביעת הקלון, לבין סוגיית שלילת הגמלאות, וקובע כי ככל שבית המשפט קבע שיש עם העבירה קלון, רשאי בית המשפט להחליט שראש הרשות לא יהיה זכאי לגמלה. כלומר, קביעת הקלון אינה מובילה בהכרח לשלילת הגמלה, ומדובר בשתי סוגיות נפרדות. במקרה הנוכחי, סבורני כי על אף שמדובר בעבירות שיש עמן קלון, לא קיימת הצדקה לשלילה כלשהי של זכויות הנאשם לגמלה, וזאת אף בלא צורך לקבל את הנתונים הטכניים על אודות הפרשות הנאשם לגמלאות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

בעניין זה סבורני כי לא קיים קשר ענייני בין העבירות שבהן הורשע הנאשם לבין שלילת גמלתו. הנאשם קיבל את כספי הגמלה כדיון, וצבר את הגמלה לאורך שנים רבות בהן כיהן כראש עיריית כפר סבא. זכויותיו הפנסיוניות של אדם מהוות את כרית הביטחון הכלכלית שלו כך שלא יושלך לעת זקנה, והגמלה נועדה להוות את מטה לחמו של אדם בגיל זקנה, ולאחר לכתו אף לשאריו. העבירות שבהן הורשע הנאשם אינן נוגעות לגמלה שצבר לאורך השנים. שלילת הגמלאות, אף באופן חלקי, אינה מוצדקת בנסיבות המקרה הנוכחי, ואין כל מקום לשלול ממנו את זכויותיו הפנסיוניות, כאשר ממילא מוטלת על הנאשם סנקציה כספית כחלק מעונשו בגין ביצוע העבירות (ראו גם בת"פ (מחוזי ת"א) 10291-01-12 מדינת ישראל נ' צ'רני [13.5.14], פיסקה 21).

סיכום

51. בסיכומי של דבר, הורשע הנאשם בריבוי עבירות של גניבה בידי עובד ציבור, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, הפרת אמונים ועבירת מס. הנאשם שכיחן כראש עיריית כפר סבא, הקים מנגנון לאיסוף תרומות בתווי קניה מאנשי עסקים. בפני התורמים הוצג מצג שווא שלפיהם תרומותיהם יועברו כסיוע לנזקקים. התווים שהתקבלו מהתורמים היו בסך כולל של כ-600,000 ₪. חלק מהתווים הללו אכן הגיעו בפועל לנזקקים. מתוך התווים הללו, תווים בסך של 250,000 ₪, בתקופה שבין 2009 עד 2016, לא הועבר לחלוקה לנזקקים. סכום זה נותר לשימוש של הנאשם עבור עצמו ועבור מקורביו, וחולק על-ידו כראות עיניו, לרבות לעובדי הלשכה שקיבלו באופן קבוע תווים מהנאשם לראש השנה ולפסח, זאת מתוך התווים אשר נתרמו על-ידי התורמים עבור הנזקקים. מתוך סכום זה, נקבע כי סך של 190,000 ₪ מהווה גניבה בידי עובד ציבור. מתוך התווים האמורים אשר הנאשם קיבל במרמה וגנב, הוא נטל חלק בלתי מבוטל לשימוש האישי.

קיים כיעור רב בשליחת יד בכספים שנועדו לסייע לנזקקים מעוטי יכולת, החלשים בחברה, לארוחות חג בראש השנה ובפסח, בעוד שתפקידו של הנאשם כראש עירייה הוא לסייע להם.

הנאשם אף עסק באופן פעיל בענייניו של חברו הטוב רפי כחלון וקידם אותם תוך ניגוד עניינים מובהק בין האינטרס הציבורי שעליו צריך היה להגן, לבין האינטרס האישי שלו לסייע לחברו. כחלון היה איש עסקים אשר נזקק לשירותי העירייה בנושא תכנון ובניה, והנאשם פעל באופן מתמשך למען כחלון. הנאשם, בתפקידו כראש עירייה, פנה לגורמים הכפופים אליו בעירייה ולגורמים נוספים, וביקש מהם לקדם ולזרז את הטיפול בענייניו של חברו כחלון. מעצם תפקידו הרם בעירייה, פנייתו לגורמים הללו, משמעותה הנחייה ומסר ברור שהוא חפץ ביקרו של חברו הטוב כחלון, וכי יש לטפל בשקידה רבה יותר ובזריזות בענייניו. הנאשם פעל להיטיב עם כחלון, ומתוך ידיעה ברורה שהוא מפעיל את השפעתו, מכוח תפקידו, למען חברו. הנאשם אף חתם על היתרים בנוגע לחברות שבבעלותו של כחלון, כאשר הוא מודע לכך שהוא חותם

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

על בקשות הנוגעות לכחלון, ואף עדכן את כחלון בכך, פעם אחר פעם. עם זאת, לא נקבע כי כחלון קיבל היתר כלשהו שלא כדין עקב התערבות הנאשם.

מעשים אלה של הנאשם פגעו בערכים של טוהר המידות ושמירת ניקיון כפיהם של משרתי הציבור, כמו גם פעילותו התקינה של המנהל הציבורי, וכנגזרת מכך יש בהם כדי לפגוע באמון הציבור במערכות השלטון. קיימת חומרה רבה במקרים שבהם נבחר ציבור רמי דרג מנצלים את כוח המשרה ואת תפקידם הציבורי לשם הפקת טובות הנאה ולתועלתם האישית ומבכרים את ענייניהם על פני האינטרס הציבורי שעליו הם אמונים, ותוך הפרת חובת הנאמנות לציבור. נפגע העבירה ממעשים אלה הוא הציבור בכללותו. בשל כך, הענישה בגין מעשים אלה בכללותם, מחייבת הטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריח לתקופה משמעותית.

במסגרת השיקולים לקולה, נתתי דעתי לעדויות האופי הרבות שנשמעו מטעמו של הנאשם, אשר מהן עולה כי הנאשם פעל במשך שנים רבות כדי לסייע לנזקקים והחלשים בחברה, זאת גם מעבר למילוי דרישות תפקידיו הציבוריים. מעשים אלה של הנאשם עומדים לזכותו, על אף שחטא דווקא בשליחת יד בתווים אשר נועדו לשמש תרומה לנזקקים.

בכל הנוגע לסוגיית הקלון, אכן מדובר בעבירה שיש עמה קלון בכך שדבק במעשים פגם מוסרי חמור, ואולם אין בכך כדי להצדיק את שלילת הגמלאות של הנאשם.

סוף דבר

52. **אשר על-כן, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים :**

- א. **24 חודשי מאסר בפועל**, בניכוי ימי מעצרו החל ביום 13.2.17 ועד ליום 23.2.17.
- ב. 10 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך 3 שנים מעת שחרורו ממאסר עבירה מן העבירות שבהן הורשע.
- ג. קנס כספי בסך של 200,000 ₪ או 180 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-40 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, שהראשון שבהם ביום 1.9.22. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מיידי.

הנאשם יתייצב לריצוי מאסרו בבית הסוהר הדרים ביום 19.6.22 עד השעה 10:00, כשברשותו תעודת זהות או דרכון וגזר הדין. על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, טלפון: 074-7831077, 074-7831078.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 18-02-36489 מדינת ישראל נ' בן חמו

ניתן היום, כ"ג ניסן תשפ"ב, 24 אפריל 2022, בנוכחות הצדדים.

קובו
עמי קובו, שופט